

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ВНЗ

Стрельбицька Світлана Михайлівна

*викладач кафедри психіатрії, наркології, психології та соціальної роботи
Державного закладу «Одеський національний медичний університет»,
м. Одеса, Україна*

В сучасному суспільстві динамічних соціально-економічних змін, проблема управління професійною підготовкою стає стратегічним завданням системи вищої освіти України. Забезпечення високої якості процесу професійної підготовки студентів відбувається з урахуванням прогнозів, зростання попиту української економіки та соціальної політики на фахівців з вищою освітою, за пріоритетними напрямками. Державою та суспільством все виразніше усвідомлюється необхідність якісної професійної підготовки майбутніх соціальних працівників, як професіоналів, які будуть відповідати вимогам державних та світових стандартів вищої освіти. У зв'язку з цим зростає роль управління за якістю професійної підготовки майбутніх соціальних працівників у ВНЗ.

Особлива роль вищої освіти в сучасному світі, перетворення її в найбільш важливу сферу людської діяльності робить питання професійної підготовки компетентних фахівців однією з пріоритетних у ВНЗ. Підвищення якості підготовки фахівців стає одним з головних завдань на тривалу перспективу в системі управління освітнім процесом. Проблема якості професійної підготовки майбутніх соціальних працівників є однією з найбільш актуальних педагогічних проблем сьогодення, так як від її вирішення залежить професійність виконання покладених на них завдань та обов'язків.

З боку науковців завжди приділялась велика увага щодо проблеми забезпечення якості процесу професійної підготовки майбутніх фахівців у ВНЗ. Теоретичний аналіз наукової літератури з теми дослідженням показав, що більшість провідних зарубіжних і вітчизняних учених вивчають в основному окремі аспекти якості освіти та фактично відсутні розробки комплексного і системного

характеру. Зокрема, в дослідженнях висвітлюються питання забезпечення якості професійної підготовки майбутніх фахівців (В. Андрущенко, П. Підласистий, Л. Міщик, О. Карпенко, А. Капська, Н. Платонова, Н. Шмельова, О. Глузман, Н. Кічук, Г. Яворська, С. Харченко, О. Бермус, В. Бочарова, О. Смагіна, В. Байденко, В. Болотов, Т. Клебанова та ін.).

Аналіз останніх досліджень та публікацій показав, що в науковому і практичному вимірах висвітлено компетентнісний, системно-діяльнісний, особистісно-діяльнісний, ціннісний та інші підходи до управління якістю вищої освіти (Н. Діденко, Л. Сушенцева, М. Євтух, Ю. Зінковський, Л. Петренко, З. Кучер, В. Луговий, О. Мещанінов, Ю. Рашкевич, Ж. Таланова та ін.). Водночас, незважаючи на велику кількість досліджень, існує необхідність подальшого розгляду цієї проблематики, оскільки актуалізується контекстність підвищення якості професійної підготовки, зокрема саме майбутніх соціальних працівників на основі формування у них базових компетентностей та системи компетенцій.

Концептуальна парадигма становлення та розвитку нової моделі соціального захисту, передбачає підготовку нових висококваліфікованих кадрів – соціальних працівників, які глибоко розуміють зміни що відбуваються, готових і здатних професійно вирішувати багатопланові завдання соціального захисту різних категорій населення [4].

В педагогічній літературі категорія якості освіти розглядається, як система взаємопов'язаних компонентів, до яких належать моделі освіти, зміст і структура освіти, властивості та якості особистості, затребувані суспільством [2].

Досліджуючи різні аспекти категорії «якість», науковці поділяють їх на тих, що відображають структурно-змістовий аспект якості об'єкта і, тих, що виражають якість об'єкта в аспекті його соціальної цінності, затребуваності та функціональності [5].

Деякі вчені, якість освіти, розуміють як урівноважена відповідність освіти (результату, процесу, системи) певним стандартам [1]. Якість – це об'єктивна, істотна внутрішня визначеність

об'єктів і процесів, що зумовлює їх придатність і пристосованість для призначень, цілей, завдань, умов, які узгоджуються людиною і суспільством, при цьому, особистими якісними показниками таких об'єктів і процесів можуть бути їх властивості, особливі стани, стадії, етапи та фази розвитку [4]. В свою чергу, поняття «якість професійної освіти» показує що відноситься до категорій соціальної якості та якості освіти і представляється як складна багаторівнева, динамічна система якостей, орієнтованих на забезпечення підсумкової якості – якості майбутнього фахівця в сфері професійного навчання. Результат якості професійної освіти означає якість випускника, підготовленого до виконання професійної діяльності шляхом отримання системної освіти [2].

Під якістю професійної підготовки студентів у ВНЗ, більшість науковців розуміють, системну сукупність властивостей і характеристик, що визначають готовність майбутніх фахівців до ефективної професійної діяльності, відповідних цілям, потребам, нормам і вимогам держави, ринку праці та студентам.

Забезпечення якості підготовки майбутніх соціальних працівників у ВНЗ є процесом створення важливих умов (організаційних, технологічних, інформаційних, соціальних, кадрових, матеріально-технічних та ін.), спрямованих на формування необхідних і достатніх властивостей особистості, знань, вмінь та навичок, здатності та готовності до професійної діяльності студента в припущенні, що необхідну якість досягнуто [5].

Зазначимо, що якість освіти спирається на: цілі і зміст освіти; рівень професійної компетентності професорсько-викладацького складу та організації їх діяльності; відповідність ВНЗ вимогам державних та міжнародних стандартів; освітні стандарти та програми навчання ВНЗ, що визначають обсяг знань, умінь та навичок необхідних для засвоєння студентами; стан матеріально-технічної та науково-інформаційної бази процесу навчання [3].

Крім того, дослідниками сформульовано сім специфічних функцій управління якістю освіти: управління якістю професорсько-викладацького складу ВНЗ; управління якістю студентів; управління

якістю освітніх технологій навчання; управління якістю інформаційно-методичного забезпечення; управління якістю матеріально-технічного забезпечення; управління якістю освітніх програм. У дослідженнях ряду вчених виділяються методи управління якістю освіти: методи встановлення пріоритетів, методи обмеження і критичних факторів, методи відповідальності, методи стимулювання, методи диференціації умов діяльності, методи оцінювання якості освіти [1].

Під управлінням якістю професійної підготовки майбутнього фахівця, вчені розуміють постійний, планомірний, цілеспрямований процес впливу на всіх рівнях на фактори та умови, що забезпечують формування у майбутніх фахівців оптимальної якості і повноцінного використання ними знань, умінь і навичок. Як і будь-який процес, управління якістю здійснюється шляхом реалізації наступних функцій: прогнозування, планування, мотивації, організації, контролю, інформації, розробки заходів, прийняття рішень і перевірки на практиці [4].

На думку деяких науковців, особливу важливість має той факт, що діяльність з управління якістю носить процесний і етапний характер: 1) планування діяльності на основі усвідомлення сутності якості підготовки майбутніх соціальних працівників, вибору відповідних цілей і створення змісту основної освітньої програми; 2) створення засобів і технологій реалізації змісту основної освітньої програми; 3) забезпечення якості підготовки майбутніх соціальних працівників через операцію з контролю. Це передбачає системну взаємодію суб'єкта управління і об'єкта управління, а також формування організаційного механізму такого впливу [2].

Таким чином, питання якості професійної підготовки майбутніх фахівців розглядається, як категорія, що характеризує результат освітнього процесу (рівень сформованості компетенцій та компетентностей, інтелектуального розвитку, сукупність позитивних моральних якостей і ціннісних орієнтацій) і, як категорія, що характеризує сам освітній процес (цілі, технології, умови досягнення позитивних результатів). Враховуючи складність поняття «якість

професійної підготовки» майбутніх соціальних працівників, його інтегральний характер, управління по його забезпеченню орієнтоване як на прогнозування освітнього результату, так і на організацію і реалізацію процесу його досягнення. Управління якістю професійної підготовки майбутніх соціальних працівників – це важлива складова системи вищої освіти, яка забезпечує цілеспрямований, комплексний, цілісний вплив на навчальний процес ВНЗ, метою якого є забезпечення високої якості фахівців.

Список використаних джерел

1. Богданова А. В., Коновалова Е. Ю. Управление качеством образования в контексте основных противоречий глобализации // Азимут научных исследований: экономика и управление. – 2012. – № 1. – С. 13-16.
2. Григораш О. В. К вопросу улучшения качества подготовки студентов // Alma mater. Вестник высшей школы. – 2013. – № 3. – С. 71–75.
3. Мещанінов О. П. Методологія оцінювання якості університетської освіти / О. П. Мещанінов // Проблеми якості освіти: теоретичні і практичні аспекти: матеріали методологічного семінару АПН України, 15 листоп. 2006 р. – К. : СПД Богданова А. М., 2007. – С. 250 – 256.
4. Модели системы управления качеством подготовки специалистов при инновационных технологиях обучения / А. Ю. Беляков, С. Г. Пуйсанс, И. Д. Столбова, В. А. Харитонов // Проблемы управления. – 2007. – № 4. – С. 74–78.
5. Управління якістю освіти: досвід та інновації: колективна монографія/ під заг. ред. Л. Л. Сушенцевої, Н.В. Житник. – Дніпропетровськ: ІМА-прес, 2014. – 462 с.